

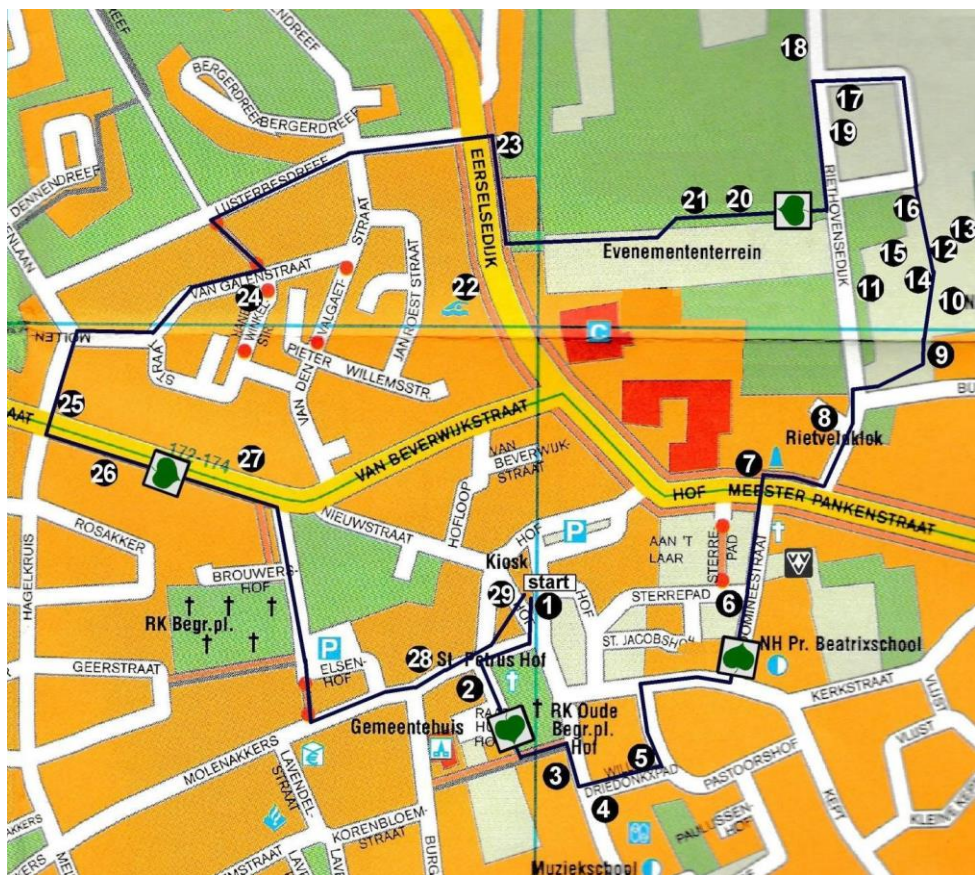
BOMENWANDELING

BERGEIJK

ivn natuur
educatie
Bergeijk-Eersel

Bergeijk ,

het dorp in wiens naam we één van onze bekendste , inlandse , loofbomen herkennen : de eik. De oude Germanen al beschouwden de eik als heilig en hielden er hun vergaderingen onder. Misschien dat het woord *eijk* in de plaatsnaam dáárheen verwijst. Evengoed is het mogelijk dat het woord *eijk* een herinnering is aan een oudtijds hier gelegen eikenbos. Wie zal het zeggen? Wat wel zeker is , is dat het woord in de schrijfwijze van *Eke* , naast het woord *Berga* , voorkomt in een middeleeuws handschrift. Bij het , middelfrankische , woord *Berga* moeten we denken aan woorden als herbergen en verbergen , aan geborgen zijn binnen een beveiligde ruimte , een met wallen , sloten of palen versterkte plaats. Uit die woorden *Berga* en *Eke* is het woord *Bergeijk* ontstaan.

Laat deze korte historische schets over het ontstaan van de naam *Bergeijk* , u er echter niet van weerhouden om , aan de hand van de plattegrond in dit boekje , de bomen wandeling te lopen. De route is ook gemarkeerd met op de trottoirtegels aangebrachte groene lindenbladeren, die u het lopen van de route vergemakkelijken.

De wandeling is ongeveer 3.5 km lang en voert u dóór en óm het centrum van het dorp langs een aantal alledaagse , maar ook bijzondere bomen. Wij wensen u in elk geval héél veel wandelplezier.

Wilt u meer informatie over het IVN *Bergeijk-Eersel* kijk dan op onze website: www.ivn.nl/afdeling/ivn-bergeijk-eersel .

Bent u nieuwsgierig geworden naar de geschiedenis van *Bergeijk* dan kunt u terecht in het Teutenhuis, Domineestraat 8. waar zich het Eicha - museum bevindt. U vindt daar een schat aan archeologische vondsten , die u iets vertellen over de rijke geschiedenis van ons mooie dorp.

1. Boterlinde (*Tilia x vulgaris*)

In 1989 werd deze Hollandse linde door het jubilerende IVN Bergeijk/ Eersel geschonken aan de gemeenschap van Bergeijk. De takken worden met behulp van een frame zo geleid, dat er een rond bladerdak ontstaat. Deze snoeivorm kwam in het verleden vooral veel voor op oude marktplaatsen en diende ervoor om de aangevoerde boter koel te houden. Onder het toekomstig bladerdak worden, net zoals vroeger, banken geplaatst, waar het, in de zomer, aangenaam verpozen is.

Linden werden reeds geplant in de Romeinse tijd vanwege hun schaduwwerking en de zoete geur van de bloemen. Zij vormen een rijke voedselbron voor bijen, nachtvlinders en rupsen van de lindepijlstaart. Ook reeën zijn wild op de bast en jonge takjes. Het hout trekt niet krom en wordt daarom gebruikt voor klankborden en toetsen van piano's en orgels.

Vroeger werd de bast, die men er als een lint kon afwinden (linde), gebruikt voor de vervaardiging van opbindmateriaal voor planten. De gedroogde bloesem is een bekend huismiddel tegen verkoudheid en heeft een goede zweetbevorderende werking. Lindebloesemthee is heerlijk om te drinken. De bladeren tenslotte, zijn vaak bedekt met een soort hars of honingdauw, uitgezweet door bladluizen, die in grote aantallen aanwezig kunnen zijn op deze boom.

2. Venijnboom (*Taxus baccata*)

Het hout van de venijnboom werd in de middeleeuwen, vanwege de grote buigzaamheid, gebruikt voor het maken van bogen. De vraag naar

het hout was toen zo groot dat de voorraad snel uitgeput raakte. In de meeste Europese mythologieën was de venijnboom een heilige boom. De boom doet het goed op kalk. De bast is giftig. De vuurrode bessen zijn ongevaarlijk, de zaden echter zijn wél giftig. Het is de enige naaldboom die geen kegels draagt maar bessen. De venijnboom komt niet

veel als boom voor, maar meestal als struik of haag. Hij groeit zeer langzaam en kan een hoge leeftijd bereiken (2000 tot 3000 jaar). De naalden blijven 8 jaar aan de boom zitten voor ze vallen, waardoor het lijkt alsof de boom altijd groen is.

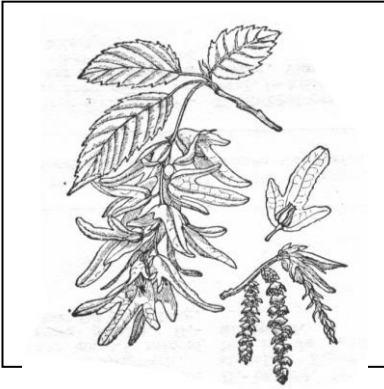
3. Slangenden (*Araucaria araucana*)

In de voortuin van Dr Raupstraat 4 ziet u een mooi exemplaar van de slangenden. De slangenden wordt ook wel apenstaartboom of apentreiter genoemd. De naam is afgeleid van de naam van de Araucana Indianen die in het gebied in Zuid Argentinië en Chili woonden. De boom dankt zijn naam slangenden of apenstaartboom aan de vorm van de takken en zijn naam apentreiter aan het feit dat zelfs apen niet in staat zijn in deze boom met scherpgepunte bladeren te klimmen.

In de Krijtperiode (60 miljoen jaar geleden) kwam deze boom al in Europa voor, zoals is vastgesteld aan de hand van stuifmeelpollen. Thans komt hij , in het wild, alleen maar voor in Zuid-Amerika. De boom is gevoelig voor strenge vorst.

4. Haagbeuk (*Carpinus betulus*)

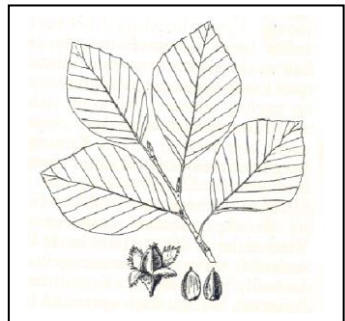

De haagbeuk is, zijn naam zegt het al, uitstekend geschikt voor het vormen van een haag. Tot aan het einde van de vorige eeuw werd zijn hout veel gebruikt als geriefhout. De twijgen werden vooral gebruikt om bonenstaken en houtschoor van te maken. Ook maakte men er takkenbossen van waarmee de ovens gestookt werden. Het hout is bestand tegen zware klappen. Er

werden en worden dan ook hakblokken, houten hamers en kegelspelen van gemaakt. De haagbeuk is een middelgrote, taaie boom. De boom heeft niets gemeen met zijn semi-naamgenoot de beuk. Deze variëteit 'Fastigiata' is een mooie laanboom met zijn vertikaal omhooggroeiende takken en een mooi dichtbebladerde kroon.

5 Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropurpurea')

Deze machtige, solitaire beuk dateert van omstreeks 1850. Hij heeft een stamomtrek van 3.10 meter en een kroondoorsnede van ongeveer 25 m. Deze boom is opgenomen in de lijst van beschermde monumentale bomen in Nederland, opgesteld door de Nederlandse Bomenstichting. De luchtzuiverende capaciteit van zo'n 140 jaar oude beuk is gelijk aan die van 2500 jonge bomen. Anders

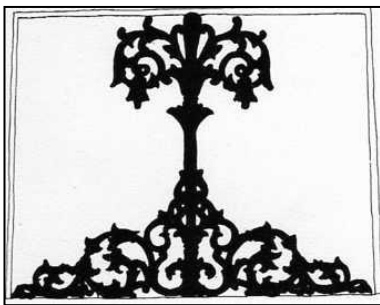

gezegd, als men zo'n boom kapt moet men 2500 jonge bomen terug planten om hetzelfde milieuherstel te bereiken. Dat kost op het huidige prijspeil al gauw een kleine € 250.000,--

Leilinde van de winterlinde (*Tilia cordata*)

Bij Kerkstraat 10 staan leilindes, in dit geval een kleinbladige of winterlinde. Zij hebben hun naam te danken aan het gebruik de takken zijwaarts te leiden, waardoor de zo karakteristieke vorm ontstaat.

Levensboom

De gietijzeren levensboom in het bovenlicht van de boerderij Kerkstraat 14 heeft aanzienlijk bredere wortels dan kruin. Optisch geeft dat een evenwichtig beeld. Bovendien komt het leven voort uit de aarde. Het weelderige ontwikkelde wortelstelsel geeft sterkte, kracht en vruchtbaarheid aan. Het ornament

is bedoeld als geluksbrenger voor de bewoners, dat ze levenskrachtig en sterk zullen zijn als de bomen.

6. Goud-es (*Fraxinus excelsior* 'Jaspidea')

Dit is een geelbladige variëteit van de gewone es. (zie 12) Heeft bij het uitlopen lichtgeel blad, dat in de loop van het seizoen wel wat donkerder wordt. Toch is de lichtere bladkleur het hele jaar wel opvallend ten opzichte van de andere essoorten. De twijgen zijn het hele jaar bronsgeel met dicht openstaande, zwarte knoppen. De vrij onopvallende bloempjes verschijnen in kleine trossen voor het blad aan de boom komt. De trossen bruine, gevleugelde vruchtjes blijven lang aan de boom hangen. En let ook eens op de kleur van de winterknoppen: matzwart! Aan die zwarte knoppen herken je in de winter de es.

7. Witte paardekastanje (*Aesculus hippocastanum*)

Deze boom dankt mogelijk zijn naam aan het verhaal dat de Turken dampigheid bij paarden genazen door ze kastanjes te laten eten. Het kan ook zijn dat hij zijn naam dankt aan de vorm van de holle bladsteel, waar die aan de tak zit. Na het afvallen laat de steel een litteken achter dat veel weg heeft van een hoefijzer, compleet met nagels erin. De roodbruine kastanjes zijn voor de mens ongenietbaar

vanwege hun hoog gehalte aan looizuur. De bladen zijn meestal 7 talig.

Zodra u de Riethovensedijk oploopt, ziet u links van u een klein plantsoen met daarin een klok ontworpen door Gerrit Rietveld. Vervolgens loopt u langs een solitair staande **kleinbladige linde** of **winterlinde**. Deze linde is door Natuurmonumenten geschonken aan de gemeenschap van Bergeijk, als dank voor het onder beheer hebben gekregen van een aantal op Bergeijks grondgebied gelegen natuurgebieden.

8. Witte of zilveresdoorn (*Acer saccharinum*)

Evenals de Suikeresdoorn (*Acer saccharum*) bevat het sap van deze esdoorn suiker, zij het in mindere mate. In zijn vaderland, Noord-Amerika, wordt dit sap voor commerciële doeleinden afgetapt. Zo vormden deze esdoornsoorten de hoofdbron van suiker voor de eerste kolonisten. De onderkant van het blad met diep ingesneden lobben is zilverachtig wit. Bij het minste zuchtje wind veranderen de brede kronen van de zilveresdoorn elke seconde van kleur. De bladeren blijven lang aan de boom, maar daarna vallen ze snel, soms in één nacht. Ze vormen dan onder de boom een zilverachtig tapijt.

Ploegpark

De wandeling voert u nu door het Ploegpark. Via het wandelpad komt u bij de voormalige Weverij De Ploeg, internationaal bekend om haar Ploegstoffen. De initiatiefnemer van tuin en fabriek was Piet Blijenburg. Hem stond het ideaal voor ogen om industrie en parkachtige natuur met elkaar te laten harmoniseren. Hierbij werd hij geïnspireerd door de grote Engelse vormgever van het eind van de vorige eeuw William Morris, die o.a. het maken van tuinsteden voor arbeiders had gepropageerd. Het park zou in

sterke mate moeten bijdragen tot de geestelijke gezondheid van de arbeiders en het evenwicht tussen werk en ontspanning. Om zijn ideeën te realiseren deed Piet Blijenburg een beroep op Gerrit Rietveld (architect) en Mien Ruys (tuinarchitecte). Samen zouden zij een voorbeeldige eenheid van park en gebouwen scheppen.

Het resultaat van hun samenwerking is een soort Engelse landschapstuin: ruim, open, met verspreid staande bomen, al dan niet in groepjes bijeen en wandelpaden. Het park is een biotoop voor verschillende soorten vogels. We vinden hier o.a. de grote bonte specht, zwarte specht, groene specht, roodborst, gekraagde roodstaart, tjiftjaf, verschillende mezensoorten etc.

9. Hartbladige els (*Alnus cordata*)

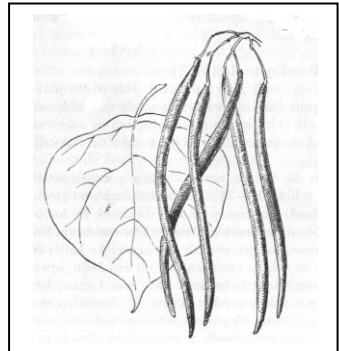
Deze els onderscheidt zich van andere elzen door zijn hartvormige, puntige, ovale bladeren. Hij lijkt daardoor meer op een peer dan op een els. De boom verdraagt zowel vochtige als droge grond en vormt al snel een dichte, hoge boom.

Elzenhout is vooral onder water duurzaam door o.a. het looizuur wat conserverend werkt. Hout van de hartbladige els is gebruikt voor de fundering van Venetië.

10 Trompetboom (*Catalpa bignonioides*)

De trompetboom is afkomstig uit het zuiden van de VS. De naam is een verbastering van Catawba, de naam van de Indiaanse stam die het gebied bewoonde waarin botanici de boom voor het eerst ontdekten. Het is een snelle groeier. Jonge exemplaren groeien ongeveer 1 meter per jaar.

Deze boom is indrukwekkend door zijn bladerdek en bloementooi. De vruchten vormen smalle cilindrische doosvruchten van 20 tot 40 cm, welke aan lange "Virginiasigaren" doen denken.

11. Plataan (*Platanus x acerifolia*)

De platanen die u hier in het Ploegpark ziet vertonen hun natuurlijke groeivorm. De afstaande takken proberen zoveel mogelijk licht op te vangen. Kenmerkend zijn de schors, het diep ingesneden blad en de ronde vruchten.

De schors laat namelijk in grote plakken los en daardoor ontstaan op de bast lichtgekleurde vlekken. De bladeren zijn handvormig ingesneden en hebben 3 of 5 lobben die spits toelopen. De vruchtenbolletjes hangen in de winter te bungelen aan de twijgen.

12. Gewone Es (*Fraxinus excelsior*) en Eenbladige Es (*Fraxinus excelsior* "Diversifolia")

De es is in de winter gemakkelijk te herkennen aan zijn fluweelzwarte knoppen. Het is de boom die in het voorjaar het laatst in blad komt en in het najaar als eerste zijn blad weer laat vallen. De es is de voornaamste houtachtige soort in de Europese bossen. Er zijn zelfs sporen gevonden in woningen uit de oudheid. Zo blijven ze soms de enige getuigen van menselijke aanwezigheid. Het hout van de es is veerkrachtig en wordt gebruikt voor de fabricage van koetswerk, wagens en

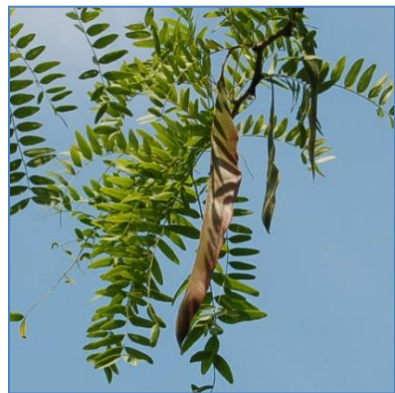
ski's. Voor de komst van de christenen werd de es door de Scandinaviërs als heilige boom aanbeden.

De eenbladige es is een variëteit van de gewone es, maar heeft geen samengesteld blad

13. Ongedoornde, valse christusdoorn (*Gleditsia triacanthos* 'Inermis')

Kenmerkend voor deze boom is het ontbreken van de lange, driedelige, bruinzwarte doornen. (*Triacanthos* betekent: drie stekels.) De bladeren hebben 7-16 paar blaadjes, die geel gekleurd zijn in de herfst. De schors is donkerbruin, gegroefd en geschubd.

De peulvrucht, die 25-45 cm lang is, droogt omstreeks oktober uit en valt in de winter af. Deze vrucht komt in Nederland niet tot ontkieming, omdat het klimaat hier niet mild genoeg

14. Zwarte berk (*Betula nigra*.)

Links van het pad staan twee zwarte berken. Deze berken vallen op door hun roodbruine in repen loslatende schors. Door de diktegroei laat de buitenschors steeds in zeer dunne lintvormige laagjes los.

15. Ruwe berk. (*Betula pendula*)

Midden in het geasveld staat een bijzonder mooi meerstam exemplaar van de ruwe berk. Door Germaanse en Keltische stammen werd de ruwe berk als heilige boom beschouwd en vereerd. Men schreef hem vernieuwende en zuiverende krachten toe en gebruikte de takken om de geesten van het oude jaar op de vlucht te jagen. In latere tijden werden misdadigers en geesteszieken met berken-takken afgeranseld om de kwade geesten uit te drijven.

Het hout is taai en hard. Het jonge blad heeft een vochtafdrijvend effect. De berk heeft behaarde knoppen.

16. Moseik (*Quercus cerris*)

Tamelijk kenmerkend voor de moseik zijn de knoppen, die omgeven zijn door franjeachtige kransjes. 's Winters wekt hij de indruk dat de twijgjes niet eindigen in knoppen, maar in korte kwastjes. Een ander kenmerk zijn de geschubde napjes van de eikels, die een beschermende functie hebben. De eikels namelijk zijn pas rijp in de tweede herfst. Het hout is van matige kwaliteit. Het is hard, maar niet erg dicht, niet veerkrachtig en splijt als het droog is.

17. Atlas cedar. (*Cedrus atlantica* 'Glauc')

De Atlas cedar heeft korte, stijve, blauwgroene naalden. De groene cilindervormige kegels met platte toppen zijn ongeveer 8 cm lang en 3,7-5 cm breed. Als de kegels rijp zijn ze donkerbruin en houtachtig. Anders dan andere coniferen bloeit de atlasceder in de herfst. De oorsprong van de naam is afkomstig van het Atlasgebergte in Marokko en Algerije.

18. Amerikaanse en zomer eik

Nabij de bielzenrand aan de westzijde van het Ploeggebouw staan een Amerikaanse en een inlandse eik broederlijk langs elkaar. De linkse is de **Amerikaanse eik** (*Quercus rubra*) en de rechtse de inlandse of **zomer eik** (*Quercus robur*). De Amerikaanse eik is te herkennen aan zijn grotere spits gelobde bladeren. In de herfst krijgen deze een prachtig rode kleur.

De zomereik heeft afgeronde gelobde bladeren. De herfstkleur is geelbruin en niet zo uitbundig als die van zijn buurman. De zomereik domineert in onze loofbossen, daarnaast zijn het met hun grillige vertakking indrukwekkende sierbomen in ons landschap. Het gebruik van eikenhout is alomteverbreid. De zomereik is een centrum

van

leven. De Vlaamse gaai eet eikels, de galwespen leggen eitjes op het blad welke uitgroeien tot galappels. De rups van de eikepage houdt van het blad. De merels eten de rupsen. De mezen en boomkruiper eten de insecten. De zomereik kan wel 500 jaar oud worden.

19. Chinese mammoetboom (*Metasequoia glyptostroboides*)

Tot 1945 was de Chinese mammoetboom alleen bekend als fossiel o.a. in gesteente uit het Midden Krijt, 80 miljoen jaar geleden. Men nam aan dat de boom sinds het Pliocen, 2 miljoen jaar geleden, was uitgestorven. In 1945 werden er in China echter meer dan 100 in de provincie Hupeh

aangetroffen. In 1948 werden zaden naar Europa verstuurd en 10 jaar later stonden deze bomen in het Ploegpark. Het is een van de weinige bomen met kegels, die zijn naalden in de herfst kwijtraakt. De knoppen verschijnen onder de takken in plaats van in de oksels erboven. Deze ruim 50 jaar oude exemplaren kunnen als een botanische curiositeit worden beschouwd. Ze zijn namelijk vrij kort na de ontdekking hier aangeplant. De boom houdt van een vochtige bodem. Vandaar zijn bijnaam "water-zilverspar".

De Plantage.

Dit aanvankelijke beukenpark, is aan het eind van de vorige eeuw aangelegd in opdracht van de familie Van Galen, een notarisfamilie in Bergeijk. Momenteel is het in particuliere handen. Dit beukenbos is een ideaal bos voor spechten. Let u maar eens op de vele spechtengaten in de beuken. De ovale gaten zijn

het werk van de zwarte specht, de ronde gaten van de groene specht. De kleinste ronde gaten zijn uitgehakt door de grote bonte specht. In de oude spechtengaten nestelen vaak andere vogels als kauwtjes en soms zelfs een boomklever. Deze laatste metselt het gat van de specht voor een gedeelte dicht, zodat het nest en de jongen veilig zijn tegen eventuele rovers.

Patersbos

In dit bos treft u o.a. fraaie beuken, Amerikaanse eiken en acacia's aan. Nabij het kapelletje ziet u een aantal kaarsrechte stammen van ongeveer 100 jaar oude fijnsparren. Fijnsparren van deze leeftijd zijn in onze streken zeldzaam. Dit loofbos, waarin ook dood hout voorkomt, is eveneens een ideale biotoop voor spechten. Zowel de zwarte, de grote bonte als de groene specht komen in dit bos voor. Ook kleine spechtachtige, zoals de kleurige boomklever en de boomkruiper komen hier voor.

Het patersbos is waarschijnlijk aangeplant na 1880. De grond waarop het bos nu staat is in bezit geweest van Dr. Raupp. Na zijn vertrek uit Bergeijk is de grond door het toenmalige kerkbestuur verkocht aan de zusters Ursulinen, die zich in 1880 in Bergeijk vestigden. Zij zijn toen begonnen met de aanplant van het bos.

20. Bevrijdingsboom (Amerikaanse eik, Quercus rubra)

Deze boom, waarvan de symboliek u waarschijnlijk niet ontgaan zal, is op 5 mei 1945, direct na de bevrijding van Nederland hier geplant door de paters Assumptionisten. De paters bewoonden toendertijd het

inmiddels verdwenen klooster , dat stond op de plaats waar zich nu bejaardencentrum "t Hofhuys " bevindt. Aanvankelijk stond er op het heuveltje een Duits kanon. Gedeelten van het kanon zijn later door de paters omgesmeed tot een ploeg.

21. Valse of witte acacia (*Robinea pseudo acacia*)

In het Patersbos komt de acacia veelvuldig voor. Deze acacia heeft een open lichtdoorlatende kroon en dus minder schaduwwerking.

Het is een opvallende sierboom. De donkerbruine stam heeft diepe groeven en gedraaide ribbels. De twijgen hebben meestal scherpe dorens. In de bloeitijd heeft de acacia grote loshangende trossen met welriekende witte vlinderbloemen.

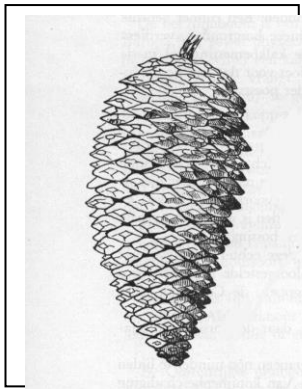
22. Moerasedik (*Quercus palustris*)

Deze eik heeft zijn naam te danken aan de voorkeur voor moerassige plaatsen. Hij is afkomstig uit Noord-Amerika. Daar werd het hout gebruikt voor het branden van houtskool en de schors voor het looien van leer. Deze boom krijgt in de herfst schitterende rode bladeren. Op een kalkbodem krijgt hij echter gele bladeren. De bladeren hebben

spitse lobben en zijn diep ingesneden, dit in tegenstelling tot de inlandse eik , die ronde lobben heeft.

23. Zee-den (Pinus pinaster)

De zee-den is een grote boom met een gescheurde grove , rood-bruine schors. Hij heeft dikke , niet harsige knoppen. De stevige , grijsgroene naalden zijn gepaard en langer dan van enige andere 2- naaldige den; ze worden 10 - 25 cm lang. De kegels groeien in groepjes van 2 - 4, ze zijn eivormig en opmerkelijk lang: 9 - 18 cm. Bovendien bijven ze erg lang aan de boom zitten. De zee-den werd niet alleen gebruikt voor herbebossing en om verstuiving tegen te gaan , maar ook voor de exploitatie van het hout en de hars. De zee-den wordt ongeveer 30 m hoog.

De houtwal.

U komt nu in de Lijsterbesdreef. Al meteen links van u ziet u de overgebleven resten van een houtwal, die dateert uit het einde van de 18e eeuw. De houtwal had de volgende functies.:

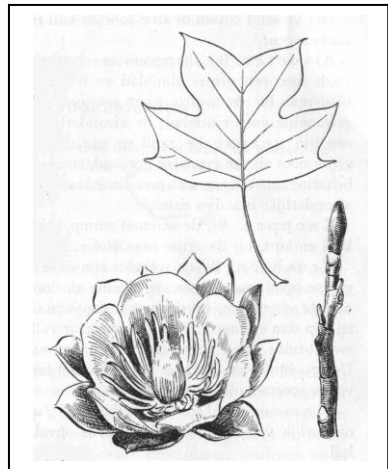
- allereerst diende hij als veekering. Aan de zijde van het dorp lagen de akkers, terwijl op de heidevelden vooral schapen graasden. Om te voorkomen dat de schapen zich tegoed zouden doen aan de gewassen die op de akkers groeiden, werd er een houtwal aangelegd.

- ook diende de wal als kering tegen zandverstuivingen.
- de houtwal vormde voorts de begrenzing tussen het dorp en de gemeint, de gemeenschappelijke heidegronden.
- de houtwal leverde verder geriefhout. Het hout werd o.a. gebruikt voor weipalen, bouwland en brandhout. Eikenbast werd gebruikt ten behoeve van het leerlooien.

De oorspronkelijke begroeiing van deze houtwal was een aanplant van inlandse eik in en zeer dicht, moeilijk doordringbaar, plantverband. Inmiddels bestaat de begroeiing uit andere houtsoorten. Dit komt doordat de oorspronkelijke functie verloren is gegaan én door het teruglopen van de vraag naar geriefhout. De begroeiing bestaat nu uit: inlandse eik, Amerikaanse eik, berk, lijsterbes, vlier, Amerikaanse vogelkers, hazelaar, grassen, klimop en braam. De gewenste begroeiing bestaat uit: inlandse eik, vlier, lijsterbes, varen en braam. Om dit te realiseren zijn er beheersmaatregelen nodig, die het oorspronkelijke karakter van de houtwal te herstellen.

24. Tulpenboom(*Liriodendron tulipifera*)

Deze boom treft u aan in de Van Galenstraat , bij huisnummer 24
Het is een van de eerste soorten die ingevoerd werd uit Noord Amerika. Er zijn tegenwoordig maar twee soorten meer over: de gewone tulpenboom uit Noord Amerika en de Chinese tulpenboom die slechts in China groeit. Het hout heeft grote waarde. Het witte hout neemt bij ouder worden een diepe kleur aan. Het jonge hout is wit, ouder hout is geel, het hout van hele oude bomen is

"blauw". In de meubelindustrie is het fineerhout veel gevraagd. Noordamerikaanse Indianen noemden de tulpenboom "kanohout" , omdat ze uit een enkele stam een kano voor 20 mannen konden maken.

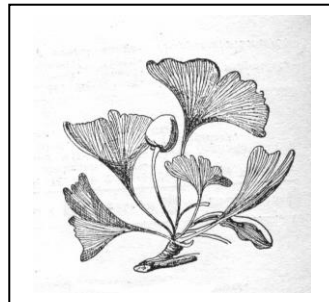
25. Japanse parasolden (*Sciadopitys verticillata*)

De Japanse parasolden is een heel interessante conifeer. De Japanse parasolden verschilt vele opzichten van de andere coniferen. Deze is slechts uit de verte verwant met enige andere levende plant en komt voor in Japan. De naalden staan in een krans rond de twijg, net als baleinen van een parasol, vandaar de naam. De naalden zijn zowel boven als beneden gegroeid, omdat elke spriet bestaat uit een vergroeid paar naalden. De boom is een echte curiositeit.

26. Japanse notenboom (*Ginkgo biloba*)

Deze boom is te vinden in de tuin van Nieuwstraat 35. De biloba wordt beschouwd als het oudste levende "fossiel" op de aarde. Het is een plantengeslacht uit een tijdperk meer dan 200 miljoen jaar geleden. De bevruchting vindt plaats door vrijzwemmende mannelijke zaadcellen, die de eicellen via een waterfilm

bereiken. Een methode die men bij varens aantreft, maar bij geen enkele andere nu levende boom. In het "wild" komt de boom momenteel alleen maar voor in een streek in het zuidoosten van China. Het is een oud cultuurgewas in het Verre Oosten, waar de boom vroeger een voorwerp van verering was. De boom werd gekweekt in de nabijheid van woonplaatsen, bij kloosters. Hij kan 2000 jaar worden en behoort tot het geslacht van de naaldbomen. Bijzonder zijn ook de waaivormige bladeren, die ondiep in twee lobben zijn verdeeld en evenwijdige nerven bezitten.

27. Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*).

In de tuin van het huis met huisnummer 28 in de Nieuwstraat staat deze majestueuze mammoetboom.

De dikke sponzige schors is vuurbestendig en bevat geen hars. Aanvankelijk dacht men dat de oudste bomen ter wereld bomen van deze soort waren. Er is echter een

nog oudere soort ontdekt, de borstelkegelden (*Pinus aristata*), die een leeftijd kan bereiken van wel 5000 jaar.

Het hout is van slechte kwaliteit en valt na het kappen uit elkaar. De schors, die roodbruin is, is opmerkelijk dik, soms wel tot 60 cm en is zo zacht dat je die met de vingers kunt indrukken. De takken zijn afwisselend geplaatst. De boom kan 90 - 100 meter hoog worden. De mammoetboom kan 3000 jaar oud worden, maar op hellingen van de Sierra Nevada in Californië, waar hij eigenlijk thuishoort wordt hij 400 tot 1500 jaar oud.

Daar groeit hij op een hoogte van 1400 tot 2400 meter. Opvallend is de breeduitlopende stamvoet. In Amerika noemt men hem "big tree".

28. Honingboom (*Sophora japonica*)

De honingboom lijkt wel iets op de acacia, Hij komt uit China en niet zoals zijn wetenschappelijke naam suggereert uit Japan. De boom is een laatbloeier, zowel qua leeftijd, als in het seizoen. Pas na ruim tien jaar gaat hij bloeien in augustus, september in witte pluimen, welke wel 30 cm lang kunnen worden de

bloemen blijven wel een maand aan de boom. De bloemen bevatten veel nectar en worden dan ook druk bezocht door honingbijen. De vrucht is een 5-8 cm lange **peul** met ingesnoerde zaden. Vanwege de vorm van de peulen wordt de honingboom ook wel snoerboom genoemd.

29 Zilverlinde (*Tilia tomentosa*)

De onderzijde van het blad is dicht behaard met sterharen en daardoor zilverwit van kleur. De boom bloeit half juli met hangende bloeiwijzen (tuilen) met zeven tot tien viltig behaarde, sterk geurende bloemen. De boom heeft weinig last van druipen. Hoewel men

vroeger dacht dat de zilverlinde giftig was voor (inheemse) bijen, blijkt dit niet waar te zijn. Eventuele sterfte onder insecten komt voort uit gebrek aan nectar voor alle insecten die hier op af komen. Hierdoor verbruiken de insecten meer energie om bij de nectar te komen, dan dat deze insecten hieruit verkrijgen.

De Heksenbos.

De katten van Bergeijk.

In de buurt van de molen die aan de weg van 't Hof naar 't Loo staat, is een zekere plaats waar de heksen elke nacht, in de gedaante van katten, bij elkaar komen. Tot aan de dag van vandaag wordt die onheilsplek door het volk "de kattenberg" genoemd. Op een andere plaats, niet ver van de molen, staat midden in de akkers nog steeds het eeuwenoude "heksenbusselke". Wie 's avonds hierlangs komt en luistert naar het spel van de wind door zijn grillige takken, griezelt bij de spookachtige geluiden. Met een weinig verbeelding ziet de argeloze voorbijganger de katten al te voorschijn komen en dat is voor hem genoeg om zijn pas te versnellen. Ook op de Heksenberg, die ten noorden van 't Eind lag, kwamen vroeger zeer veel katten voor. Deze heksenberg werd aan het einde van de negentiende eeuw door de eigenaars afgegraven en met mast (dennen) bepoot.

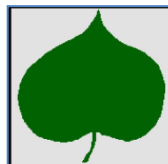
Uit: Spokerijen in de Kempen. Volksverhalen verzameld door P.N.Panken en bewerkt door Johan Biemans.

Het Heksenbusselke vindt u nog steeds aan de rand van het nieuwe industrieterrein De Waterlaat, ter hoogte van de Gemeentewerf. De namen Kattenberg en Heksenberg, maar ook Kabouterberg vindt u terug in de straatnamen in wijk de Beistervelden.

Verdere een interessante plaats te bezoeken:

Natuurtuin 't Loo:

Diverse inheemse bomen en struiken, maar ook fruitbomen en wilde planten. In de tuin is een bomenwandeling uitgezet.

27 Mammoetboom Nieuwstraat
Uitgave mei 2022

Gesponsord door

